



Міністерство освіти і науки України  
Мукачівський державний університет  
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА  
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці  
Луцький національний технічний університет  
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького  
Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього

## **Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція**

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:  
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***



***27–28 вересня 2024 року***

**Україна, Мукачево**

**Міністерство освіти і науки України  
Мукачівський державний університет  
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА  
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці  
Луцький національний технічний університет  
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького  
Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:  
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE  
ECONOMY: TOURISM, RECREATION AND COMMERCIAL  
SERVICES**

**Збірник тез доповідей  
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції  
27–28 вересня 2024 року**

**Україна, Мукачево  
2024**

**УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)С91**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет  
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету  
(протокол № 8 від 28 жовтня 2024 р.)*

**С91**

**Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги:** збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 27–28 вересня 2024 р.) /ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: МДУ, 2024. 130 с.

***Відповідальний за випуск:** Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

***Технічний редактор:** Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

**Редакційна колегія:** Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В. – д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Пугачевська К.Й. – к.е.н., доцент; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки.

Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

**УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)**

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>*

© Мукачівський державний університет, 2024

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2024

5) Формування середнього класу також сприяє розвитку концептуальних закладів середнього рівня, середній чек яких становить до 1000 грн на особу. В першу чергу можна прогнозувати розвиток пивного напрямку. На сьогодні в закладах різних рівнів присутній асортимент розливного та бутильованого пива, але майже відсутні спеціалізовані пивні бари з широким асортиментом розливного пива і широкого пивного меню.

б) Поступово відбувається розвиток кухонь різних народів світу. Убільшій мірі це зумовлено невисокими оборотами закладів, що, в свою чергу, не дозволяє рестораторам залучати високооплачуваних спеціалістів з того чи іншого напрямку кухні. Зважаючи на менталітет населення Тернополя, практично не користуються попитом екзотичні кухні. З іншого боку, донедавна досить проблематично було забезпечити виробництво екзотичних страв необхідними продуктами.

Таким чином, у ресторанному бізнесі Мукачєва найближчим часом, на наш погляд, буде спостерігатися посилення спеціалізації закладів, що є ознакою становлення ринку. На певному етапі споживачі почнуть цікавитися не просто кафе або ресторанами зі смачною кухнею, а концептуальними та спеціалізованими закладами. В цьому випадку споживач буде відвідувати тойчи інший ресторан або кафе, керуючись своїм настроєм та надаючи перевагу власним кулінарним пристрастям.

#### ***Список використаних джерел***

1. Перерва І.М. Переваги впровадження процесного підходу до управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-3>

2. Моїсеєнко Т.Є. Побудова процесно-орієнтованої системи управління підприємством, як елементу стратегії сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

**Йолана ШАШОВЕЦЬ**

кандидат економічних наук,  
старший викладач кафедри менеджменту,  
управління економічними процесами та туризму  
Мукачєвський державний університет

### **ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДОВІ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА**

Інфраструктура ринку – це комплексне, збірне поняття, яке охоплює комплекс інститутів, служб, підприємств, організацій, які забезпечують нормальний режим безперебійного функціонування ринку.

В економічній літературі цей термін почав використовуватися в кінці 40-х років ХХ ст. для визначення комплексу галузей господарювання, що обслуговують промислове та сільськогосподарське виробництво. Дослівно інфраструктура – це основа, фундамент, внутрішня будова економічної системи, яка виступає як механізм функціонування підприємництва та заповнює величезний економічний простір від виробництва до споживання [1].

Обґрунтування ролі ринкової інфраструктури спочатку стосувалося здебільшого сфери матеріального виробництва – промисловості та сільського господарства. Однак протягом останніх десятиліть все більше уваги вітчизняних та закордонних науковців зосереджується на проблематиці інфраструктурного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання, які функціонують у невиробничій сфері. Створення продукту невиробничої сфери, тобто послуги, має свої специфічні риси, технології та процеси, що у більшості випадків передбачає необхідність залучення тих чи інших посередницьких структур, організацій, взаємодії підприємств, які займаються діяльністю у суміжних галузях сфери обслуговування. Таким чином, формуються передумови для інфраструктурного забезпечення діяльності підприємств у сфері послуг, яке передбачає формування умов для ефективного протікання основних виробничо-господарських та соціально-економічних процесів.

Інфраструктура у сфері послуг виконує ті ж функції, що й у сфері матеріального виробництва, тобто сприяння суб'єктам ринку в реалізації їхніх комерційних інтересів, забезпечення умов для ведення господарської діяльності та для ефективної взаємодії з цільовими аудиторіями споживачів, інформаційне, фінансове та організаційно-технічне обслуговування. В той же час є і специфічні функції, які покликана виконувати інфраструктура сфери обслуговування. Вони пов'язані з формуванням відповідного середовища, яке «доповнює» основну послугу підприємства, і може включати елементи рекреаційного характеру, транспортні розв'язки, заклади комерційного, культурно-розважального, освітнього призначення і т. д.

До складу інфраструктури підприємств певної галузі невиробничої сфери відносяться, з одного боку, організації-постачальники, які здійснюють ресурсне забезпечення їх діяльності, а з іншого боку, сукупність інженерно-технічних об'єктів, які створюють матеріально-речові умови для функціонування окремих підприємств або видів діяльності та сприяють протіканню у них відповідних технологічних процесів (енерго- і тепlopостачання, водопостачання та водовідведення, транспорт тощо) [2]. Наприклад, для закладів ресторанного господарства першочергової важливості набуває місце їх розташування, наявність поруч інших соціальних об'єктів або зон відпочинку, які сприяють концентрації потенційних клієнтів у межах відповідної території. Сукупність таких об'єктів, їх просторове розташування, можна визначити як важливу складову інфраструктури ресторанного господарства.

Основним принципом формування інфраструктури ресторанного господарства є раціональність розміщення таких закладів з точки зору доступності та зручності для споживачів. Раціональне розміщення підприємств ресторанного господарства передбачає створення найбільших зручностей для населення за місцем роботи, навчання, проживання, відпочинку і під час переміщення, а також забезпечення високої ефективності роботи самого підприємства. В умовах конкуренції розташування підприємства ресторанного господарства має велике значення, тому необхідно враховувати такі чинники: чисельність населення міста (району); розташування виробничих підприємств,

адміністративних, соціально-культурних і навчальних закладів; наявність підприємств роздрібно-торговельної мережі; купівельну спроможність населення і попит на продукцію ресторанного господарства; прийняті нормативи розміщення мережі підприємств ресторанного господарства [3].

Зони відпочинку передбачають наявність парків, садів, спортивних комплексів, видовищних підприємств, пляжів. Тут створюється багато підприємств ресторанного господарства із зимовими та літніми залами, але значну частину їх складають заклади літнього типу (сезонні), які мають збірно-розбірну конструкцію. Основними типами підприємств є закусочні, кафе, ресторани, бари. Важливе значення має організація пішохідної і транспортної системи: там, де перетинаються великі потоки, розміщують більші і в більшій кількості ресторани, бари, кафе, закусочні, їдальні.

Таким чином, основними складовими інфраструктури ресторанного господарства є: виробнича інфраструктура: склади, продовольчі бази, підприємства-постачальники, заготівельні, переробні підприємства; просторова інфраструктура включає усі фактори розміщення закладу: транспортні і пішохідні розв'язки, знаходження поблизу закладів освіти, промислових підприємств, офісних центрів, а також зон відпочинку, туристичних об'єктів, пам'яток архітектури, тощо; внутрішньофірмова інфраструктура включає не просто структурні підрозділи ресторанного господарства, у яких відбуваються технологічні процеси з приготування та подачі страв, а й також їх взаємодію (кооперацію), технологічне оснащення, систему водопостачання та водовідведення, електро- та газопостачання, кондиціонування, утилізацію відходів тощо. Розвинена інфраструктура ресторанних закладів є одним з чинників їх конкурентоспроможності, оскільки її рівень визначає якість послуг, доступність та зручність цих самих послуг для клієнтів, можливості задовольняти більш широкий спектр матеріальних та нематеріальних потреб споживачів.

### ***Список використаних джерел***

1. Іванова Н.В. Генезис економічної категорії «інфраструктура» та її роль у суспільному поділі праці. *Ефективна економіка* № 11, 2010 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=392>
2. Постова В.В. Особливості розвитку нових форматів закладів ресторанного господарства в Україні. *Інфраструктура ринку*. Вип. 65. 2022 URL: [http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/65\\_2022/19.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/65_2022/19.pdf)
3. Рябенка М. О. Перспективи розвитку нових форматів закладів ресторанного господарства. *Економіка та суспільство*. 2021. Т. 24. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/52-.Ryabenka-M.O.pdf>

<b>Молнар-Бабіля Джосія, Клим Надія. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНО-ГОТЕЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ ТА УПРАВЛІННЯ ЇХ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ</b>	75
<b>Молнар-Бабіля Джосія, Марухлинич Олександр. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОСТАЧАННЯ У РЕСТОРАННИХ ЗАКЛАДАХ НАДАННЯ ПОСЛУГ</b>	78
<b>Орбан Віталій, Удворгелі Лариса. ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ РЕЦЕПТУР, ЩО ЗАСНОВАНІ НА ВИКОРИСТАННІ ПРИЙОМУ «FOODPAIRING»</b>	80
<b>Паулик Алла. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИМ ГОСПОДАРСТВОМ</b>	82
<b>Химич Тетяна, Химич В'ячеслав. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТРАННОГО БІЗНЕСУ</b>	83
<b>Шашовець Йолана. ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДОВІ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА</b>	86
<b>Янчик Ігор, Максименко Діана. ВІД ВИКЛИКІВ ДО ЗМІН: ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЛОГІСТИКИ ВІД СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ ДО НАШИХ ДНІВ</b>	89

## **СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ**

<b>Гоблик-Маркович Надія, Козачок Олександр. ШЛЯХИ ПОБУДОВИ ІННОВАЦІЙНИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ В ТУРИЗМІ</b>	91
<b>Дідович Олександр, Радовановіч Мілан. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ПОЛЬЩІ</b>	94
<b>Ільтьо Тетяна. ОСНОВНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</b>	96
<b>Ільтьо Тетяна, Чорій Мирослава, ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВПЛИВУ ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</b>	98
<b>Микуланинець Світлана, Микуланинець Василь. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ З УРАХУВАННЯ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ</b>	100
<b>Микуланинець Світлана, Ямалієва Дарина. РОЗВИТОК ТУРИСТСЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ</b>	102
<b>Папп Василь, Бошота Неля, Горват Золтан. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ</b>	104
<b>Пасєка Станіслава, Лисенко Яна. СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ</b>	106
<b>Анна ЦВІТОК. ВПЛИВ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ ТА ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ГЛОБАЛЬНУ ТУРИСТИЧНУ ІНДУСТРІЮ</b>	108
<b>Черничко Тетяна, Чорій Юрій. ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ</b>	110
<b>Шандор Федір. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ТУРИСТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ</b>	112





# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>